

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN 2014

MUUTOKSET OPETUSHALLITUS 13.2.2025

TORNION KAUPUNGIN PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MUUTOKSET 1.8.2025

Sisällys

6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa	3
6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	3
6.1.1 Formatiivinen arviointi	3
6.1.2 Summatiivinen arviointi	4
6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet	4
6.2.1. Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta ja tiedottamisen muodot Tornion kaupungissa	7
6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi	7
6.4 Työskentelyn arviointi	8
6.5 Käyttäytymisen arviointi	8
6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana	13
6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain	13
6.6.2. Vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet Tornion kaupungissa	14
6.6.3 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain	14
6.6.4 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain Tornion kaupungissa	15
6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet	15
6.8 Perusopetuksen päättöarviointi	16
6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen	16
6.8.2. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi	16
6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa	17
6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa	18
6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa	18
6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi	18

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin	19
6.9.1 Arviointi oppilaan ollessa estynyt osallistumaan opetukseen	19
6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	19
6.11 Todistukset	19
6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa.....	20
6.11.2 Lukuvuositodistus	20
6.11.3 Välitodistus	22
6.11.4 Erotodistus.....	23
6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus	24
6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	26
6.13 Paikallisesti päätettävät asiat	28
6.13.1. Rajattujen oppimäärien arviointi Tornion kaupungissa	28
6.13.2 Toiminta-alueittainen arviointi ja todistus Tornion kaupungissa.....	29
6.13.3.Maahanmuuttotustaisten oppilaiden arviointi ja todistus Tornion kaupungissa	30

6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain ja -asetuksen mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

6.1.1 Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä,

työskentelystä ja käyttäytymisestä. Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia. (Perusopetuslaki (628/1998) 22 § 1 mom. Perusopetusasetus (852/1998) 10 § 2 mom.)

6.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositodistus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin. (Perusopetusasetus 10 § 2 mom. Perusopetusasetus 13 § 1 mom.)

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla:

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä

arvioidaan. Päätösarvosanat ja kuudennen luokan lukuvuosiarviointi muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö kouluyhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti. Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arvioinnin monipuolisuuden periaate on erityisen tärkeää arvioitaessa oppilasta, jonka äidinkieli on muu kuin koulun opetuskieli. Oppilaan kielelliset resurssit tulee huomioida ja myös hyödyntää. Oppilaalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamista eri tavoin sekä tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. On huomioitava mikä merkitys kielellä on

osaamisen osoittamisessa. Arvioinnissa tulee arvioida oppiaineen hallintaa sekä sen tiedonalan kieltä, ei suomen kieltä. Oppilas voi osoittaa osaamistaan esimerkiksi suullisesti, piirroksin, elein, sähköisesti, toiminnallisesti, pari- tai ryhmäkokein ja omalla äidinkielellään, pelkän kirjallisen kokeen sijaan. Vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita. Työskentelyn arviointi painottuu erityisesti, kun kielitaito ei ole riittävä osaamisen osoittamiseen. Arviointia tulee tehdä eri menetelmin kerättyjen näyttöjen pohjalta ja arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä on opetettu.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Rajatun oppimäärän mukaan tai paikallisesta opetussuunnitelman tavoitteista poikkeavien opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa hänelle oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä.

6.2.1. Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta ja tiedottamisen muodot Tornion kaupungissa

Opettajat käyvät yhdessä oppilaiden kanssa oppiaineiden tavoitteet ja arviointikriteerit oppilaiden ikäkaudelle sopivalla tavalla. Koulun vastuulla on tiedottaa myös huoltajia oppiaineiden tavoitteista ja arvioinnin periaatteista. Oppiaineiden tavoitteet voidaan tehdä näkyviksi niin luokissa kuin koulun Wilmassakin. Torniossa arvioinnin edellyttämä yhteistyö oppilaiden ja huoltajien kanssa sisältää vuosittain 2.-9. luokilla pidettävät oppimiskeskustelut. Oppimiskeskusteluissa käsitellään oppilaan vahvuuksia, oppimis- ja työskentelytaitoja sekä ajankohtaisia opiskeluun ja ikävaiheeseen liittyviä kysymyksiä.

1. luokalla käydään väliarviointia korvaava arviointikeskustelu joulukuussa yhdessä huoltajien ja oppilaan kanssa. Silloin arvioidaan osaamista ja työskentelytaitoja äidinkielessä ja matematiikassa sekä arvioidaan käyttäytymistä arvoasteikolla: osaat taidon, taito kehittymässä, taito aluillaan, hylätty. Arviointikeskustelua varten on laadittu opettajille ohjeistettu kaavake.

2. luokan oppimiskeskustelu käydään oppilaan ja huoltajien kanssa maaliskuun loppuun mennessä. Silloin keskustellaan edistymistä kielellisissä valmiuksissa, työskentelyn taidoissa sekä edistymisestä taidossa huolehtia omista ja yhteisistä tavaroista ja tehtävistä. Lisäksi annetaan tietoa myös oppijan vahvuuksista ja tarvitsemasta tuesta ja muusta siirtymään liittyvistä asioista.

6. luokan oppimiskeskustelu käydään oppilaan, huoltajan ja opettajan kanssa helmikuun loppuun mennessä. Oppilas ja huoltaja saavat tietoa työskentely- ja oppimistaitojen kehittymisestä sekä opiskelumotivaatiosta. Keskustelussa huomioidaan yläkouluun siirtyminen ja sen tuomat muutokset oppilaan koulunkäynnissä.

8. luokan oppimiskeskustelussa oppilas, luokanvalvoja ja huoltajat käyvät läpi laaja-alaisen osaamisen tavoitteet huomioiden jatko-opinnot ja tulevaisuuden suunnitelmat. Oppimiskeskustelu käydään keväällä. Keskustelua varten luokanvalvoja kerää palautetta oppilaan oppimisesta aineenopettajilta.

Muilla kuin 2., 6. ja 8. luokalla oppimiskeskustelu käydään lukuvuoden aikana sopivaksi katsottuna ajankohtana viimeistään huhtikuussa.

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen

opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määritettyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Rajatun oppimäärän mukaan tai paikallisesta opetussuunnitelman tavoitteista poikkeavien opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa hänelle oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa ja oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä.

Jos oppilaskohtaista tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä käyttäen.

6.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisinä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritettyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppilaskohtaista tukea arvioitaessa, jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa ja oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tornion kaupungin yläkoulujen käyttäytymisen arviointikriteerit 1.8.2024 alkaen

10 (Erinomainen)

Oppilas noudattaa erinomaisesti koulun sääntöjä ja yleisiä hyviä tapoja. Hän käyttäytyy rehellisesti, ystävällisesti, luotettavasti ja auttaa kaikkia. Kohtelias käyttäytyminen näkyy oppilaan puheessa, eleissä ja ilmeissä. Hän vaikuttaa ryhmän ilmapiiriin ja työrauhaan esimerkillään myönteisesti. Hän huolehtii tunnollisesti opiskeluympäristöstä ja yhteisistä tehtävistä.

9 (Kiitettävä)

Oppilas noudattaa koulun sääntöjä ja hyviä tapoja. Käyttäytyminen ja kielenkäyttö ovat asiallista. Hän toimii rakentavasti kaikissa koulun tilanteissa ja ryhmissä. Hän tulee toimeen hyvin toisten kanssa ja huolehtii opiskeluympäristöstä ja yhteisistä tehtävistä sekä välineistä tunnollisesti.

8 (Hyvä)

Oppilas noudattaa lähes aina koulun sääntöjä ja hyviä tapoja. Hän on ajoissa paikalla. Hän toimii rehellisesti, ei häiritse työrauhaa ja tulee toimeen toisten oppilaiden ja aikuisten kanssa. Kielenkäyttö on asiallista. Hän huolehtii pääsääntöisesti opiskeluympäristöstä ja yhteisistä tehtävistä sekä välineistä.

7 (Tyydyttävä)

Oppilas noudattaa vaihtelevasti koulun sääntöjä ja hyviä tapoja. Hän häiritsee ajoittain oppilaiden, opettajien ja muun henkilökunnan työskentelyä. Suhtautuminen opiskeluympäristöön, tehtäviin ja välineisiin toisinaan huolimatonta. Oppilas ei aina kunnioita muita kouluyhteisön jäseniä eikä tule toimeen kaikkien kanssa.

6 (Kohtalainen)

Oppilas häiritsee luokan työskentelyä usein. Käytös on tietoisesti huonoa myös välitunneilla. Hän hankaloittaa toisten opiskelua haastamalla aikuisten ohjeita (tulkuttaa) ja samalla vaikuttaa ilmapiiriin negatiivisesti. Huolehtii harvoin yhteisistä välineistä ja tehtävistä. Oppilaalla on suuria puutteita sääntöjen noudattamisessa ja runsaasti kasvatuskeskusteluja tai jälki-istuntoja. Ymmärtää kuitenkin, että koulu on oppilaitos, jossa täytyy olla säännöt.

5 (Välttävä)

Oppilas rikkoo toistuvasti koulun sääntöjä. Useita rangaistuksia. Hän sotkee ja rikkoo opiskeluympäristöä. Oppilas vastustaa aikuisten ohjeita eikä ota vastaan käytökseen liittyvää ohjausta. Oppilas tappelee ja haastaa riitaa. Hän häiritsee toisten oppilaiden opiskelua jatkuvasti.

4 (Hylätty)

Oppilas ei noudata koulun sääntöjä eikä toimi työntekijöiden ohjeiden mukaan. Hän vahingoittaa tahallisesti opiskeluympäristöä ja opiskeluilmapiiriä. Koulun rangaistuskäytännöistä ei ole hyötyä. Oppilaan käytös vaikeuttaa opettajan opettamista, vaikuttaa tuntien ilmapiiriin negatiivisesti ja näin estää toisten oppimisen.

Käyttäytymisen arviointikriteerit alakouluihin 1.8. 2024 lähtien

10 Erinomainen

Käytöstavat, muiden huomioiminen

- käyttäytyy erinomaisen kohteliaasti ja luotettavasti, auttaa aktiivisesti kaikkia ja kannustaa muita hyvään käytökseen
- toimii erinomaisessa yhteistyössä kaikkien kanssa ilman kaverien valikoimista
- toimii esimerkillisesti erilaisuuden hyväksymisessä

Työrauha ja ympäristön huomioiminen

- ylläpitää kaikissa tilanteissa työrauhaa ja toimii esimerkkinä omalla toiminnallaan - huolehtii erinomaisesti yhteisten tilojen viihtyvyydestä ja yhteisistä tavaroista
- arvostaa omaa ja toisten työtä

Sääntöjen noudattaminen, kielenkäyttö

- noudattaa tarkasti koulun järjestyssääntöjä ja soveltaa niitä joka tilanteissa - kielenkäyttö on asiallista ja erityisen kohteliasta kaikissa tilanteissa

9 Kiitettävä

Käytöstavat, muiden huomioiminen

- käyttäytyy kiitettävästi ja auttaa muita oma-aloitteisesti
- on hyvä kaveri kaikille ja huomioi muiden tunteet
- antaa jokaisen olla oma itsensä riippumatta toiminnasta, taustasta tai mielipiteistä

Työrauha ja ympäristön huomioiminen

- antaa työrauhan kaikkialla kiitettävästi

- huolehtii kiitettävästi yhteisistä opiskeluvälineistä ja tilojen järjestyksestä - ei omi asioita/tavaroita itselleen, vaan osaa jakaa

Sääntöjen noudattaminen, kielenkäyttö

- noudattaa yhteisiä sääntöjä oma-aloitteisesti
- puhuu asiallisesti ja kohteliaasti kaikille

8 Hyvä

- hyvät käytöstavat kaikkia kohtaan
- osaa toimia toisten kanssa, ottaa mukaan leikkeihin ja pyytää anteeksi - ei hyväksy kiusaamista, osaa ratkaista ristiriitoja oma-aloitteisesti

Työrauha ja ympäristön huomioiminen

- ei häiritse tunneilla
- huolehtii yhteisistä tavaroista

Sääntöjen noudattaminen, kielenkäyttö

- noudattaa lähes aina sääntöjä
- puhuu aina asiallisesti aikuisille ja toisille oppilaille, voi kiroilla vahingossa **7 Tyydyttävä**

Käytöstavat, muiden huomioiminen

- joitakin puutteita hyvissä käytöstavoissa esim. ruokailussa
- joutuu toisinaan hankaluuksiin toisten kanssa
- ajattelee itseään ensin

Työrauha ja ympäristön huomioiminen

- häiritsee tuntityöskentelyä juttelemalla tai muuten
- huolehtii yhteisistä tavaroista ja tiloista ohjattuna
- roskittaa

Sääntöjen noudattaminen, kielenkäyttö

- tietää säännöt, mutta rikkoo niitä usein
- puhuu joskus epäasiallisesti, käyttää puheessaan kirosanoja
- joitakin luvattomia poissaoloja tai useita myöhästymisiä

6 Kohtalainen

Käytöstavat, muiden huomioiminen

- käyttäytyy epäasiallisesti toisia oppilaita ja aikuisia kohtaan
- valikoi kavereita, ei pysty kaikkien kanssa yhteistyöhön
- kiusaa, haastaa riitaa

Työrauha ja ympäristön huomioiminen

- häiritsee työrauhaa useilla tunneilla
- suhtautuu välinpitämättömästi opiskeluympäristöön ja yhteisiin tavaroihin

Sääntöjen noudattaminen ja kielenkäyttö

- ei noudata yhteisiä sääntöjä ohjauksesta huolimatta
- useita kasvatust keskusteluja, jälki-istuntoja
- kielenkäyttö on toisia loukkaavaa, kiroilee paljon

5 Välttävä

Käytöstavat, muiden huomioiminen

- suuria vaikeuksia toimia hyvien tapojen mukaisesti
- tarvitsee paljon tukea toisten kanssa toimimiseen
- useita kiusaamisia, tappeluja

Työrauha ja ympäristön huomioiminen

- häiritsee ja pelleilee tunneilla, vaikeuttaa muiden oppimista
- vahingoittaa usein koulun omaisuutta ja toisten tuotoksia

Sääntöjen noudattaminen, kielenkäyttö

- laiminlyö sääntöjä paljon, useita jälki-istuntoja ja kasvatust keskusteluja - puhuu erittäin epäasiallisesti ja rumasti
- on tahallaan paljon poissa koulusta ja selvittämättömiä myöhästymisiä **4 Hylätty**

Käytöstavat, muiden huomioiminen

- on usein väkivaltainen oppilaita ja aikuisia kohtaan
- on haluton työskentelemään muiden kanssa aikuisen tuesta huolimatta - vakavaa kiusaamista

Työrauha ja ympäristön huomioiminen

- häiritsee työrauhaa jatkuvasti estäen toisten opiskelun
- tarvelee toistuvasti ja tahallisesti kouluympäristöä

Sääntöjen noudattaminen, kielenkäyttö

- rikkoo toistuvasti koulun järjestyssääntöjä runsaista rangaistuksista huolimatta - kielenkäyttö on erittäin epäasiallista koko ajan, nimittelee, kiroilee ja loukkaa sanoilla - ei halua keskustella sääntörikkomuksista eikä muuttaa käytöstään

Käyttäytymisen arviointi annetaan vuosiluokilla 1.-2. ja 3. luokan väliarvioinnissa erillisellä sanallisena liitteenä. 3- luokan lukuvuositodistuksessa ja vuosiluokkien 4-8 kaikissa todistuksissa annetaan edellä kuvattujen kriteerien mukaiset numeroarvosanat. 9- luokan todistuksissa ei arvioida käyttäytymistä. Myöskään päättö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviota ei merkitä. Koulut tiedottavat huoltajia käyttäytymisen arvioinnin kriteereistä lukuvuosisuunnitelman mukaisesti.

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämisestä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä. Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritushallinnus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja

hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

6.6.2. Vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet

Tornion kaupungissa

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, keskustellaan asiasta huoltajan ja oppilaan kanssa hyvissä ajoin. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle varataan mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot hylätyssä oppiaineessa. Tämä mahdollisuus voidaan järjestää lukuvuoden viimeisten kouluviikkojen aikana tai lukuvuoden päättymisen jälkeen. Mahdollisuuksia voidaan antaa yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä

Oppilaan siirtymisestä seuraavalle vuosiluokalle voidaan päättää, vaikka hänellä olisi hylättyjä arvosanoja. Myös luokalle jättämisestä voidaan tehdä päätös, vaikka oppilaalla ei olisi hylättyjä arvosanoja. Päätöksen asiasta tekee koulun rehtori yhdessä oppilaan opettajien kanssa.

6.6.3 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Oppilas voi edetä opinnoissa tavoitekokonaisuuksittain. Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolodistuksen. Lukuvuositolodistukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositolodistukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositolodistukseen. Todistuksen lisätietoja kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää vuosiluokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat.

Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisestä määrätään Tornion kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman luvussa 5.4.3.

6.6.4 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain Tornion kaupungissa

Mikäli oppilas siirtyy opiskelemaan oman tavoitekokonaisuuksittain, johtava rehtori tekee asiasta hallintopäätöksen. Päätös kirjataan ja valmistellaan, kuten luvussa 7.9. määrätään. Tavoitekokonaisuuksittain etenevä opiskelu arvioidaan, kuten luvussa 6.6.3. määrätään.

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänskatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositolustukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimäärästä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty- merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

Tornion kaupungissa voi valita neljänneltä luokalta alkaen vapaaehtoisen ruotsin kielen (2 vvt). Se arvioidaan väli- ja lukuvuositolustuksessa numerolla. Alakouluissa valinnaiset aineet (1 vvt) määritellään koulukohtaisesti vuosisuunnitelmissa tai niihin liitettävissä valinnaisainetarjottimissa. Ne arvioidaan asteikolla hyväksytty /hylätty.

Yläkoulun 7. luokalla päättyvät taito- ja taideaineet kotitalous, kuvataide, käsityö ja musiikki arvioidaan lukuvuoden lopussa päättöarviointina. Oppilaan jatkaessa taito- ja taideainetta 8. ja/tai 9. luokalla valinnaisena aineena (taito- ja taideaineena - ei syventävänä aineena) uusi arvosana kumoo 7. luokalla annetun arvosanan.

8. ja 9. luokan syventävät valinnaisaineet (2 vvt) arvioidaan päättöarviointina lukuvuoden lopussa. Soveltavat valinnaisaineet (1 vvt) arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty.

Väliarvioinnissa oppilas voidaan arvioida sanallisesti, mikäli oppilaan suoritus ei riitä numeroarviointi (O osallistunut merkintä).

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltäjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9.

Yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niidenoppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän kaikkiin tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Kun oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan osaamista näissä oppiaineissa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa suhteessa hänelle määriteltuihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin

kriteereihin. Mikäli oppimäärä on rajattu, oppilas ei voi saavuttaa välttävää osaamista eli arvosanaa 5 korkeampaa arvosanaa.

Rajattujen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden päättöarvioinnissa annetaan hyväksytystä suorituksesta numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio tähtimerkinnällä. *Toiminta-alueittain opiskelevan sanallinen päättöarviointi toteutetaan Tornion kaupungissa asteikolla:*

*Osaat erinomaisesti **

*Osaat hyvin **

*Osaat kohtalaisesti **

*Osaat hyväksytysti **

*Hylätty, tavoitteet saavuttamatta **

Muita sanallisia arviointeja ei kirjoiteta.

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

Tornion kaupungissa 7. luokalla annetaan päättöarviointi seuraavista taito- ja taideaineista: kotitalous, käsityö, kuvataide ja musiikki.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty- merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Tornion kaupungissa valinnaisaineiden tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit kuvataan yläkoulun valinnaisaineiden opetussuunnitelmassa. Valinnaisten aineiden päättöarviointi suoritetaan suhteessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta. Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksyttyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.9.1 Arviointi oppilaan ollessa estynyt osallistumaan opetukseen

Sairaus saattaa kokonaan estää oppilaan opiskelun kotona tai esimerkiksi sairaalakoulussa, jolloin oppilaalle ei kerry opintosuorituksia. Myös erilaisten näyttöjen antaminen voi tuolloin olla mahdotonta tai vaikeaa. Tällöin voidaan jättää väliarviointi antamatta. Arviointikirjoihin merkitään viiva. Primuksen todistusvälehdelle kirjataan, että todistus jätetty antamatta arviointivelvollisen opettajan päätöksellä.

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä. (Perusopetuslaki 35 § Perusopetuslaki 18 § 1 mom.)

6.11 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli. Rajatuista oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana, kuten luvuissa 6.8.2 ja 6.11.2 määrätään. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota, kuten luvuissa 6.11.3, 6.11.5 ja 6.13.2 määrätään.

Tornion kaupungissa 1. luokan väliarvioinnin korvaa joulukuussa pidettävä arviointikeskustelu. 1. luokan lukuvuositodistuksessa annetaan sanallinen arvio arvoasteikolla osaat taidon, taito kehittymässä ja taito aluillaan, hylätty. 2. luokalla annetaan sanallinen arviointi väli- ja lukuvuositodistuksessa arviointi asteikolla osaat erinomaisesti, osaat hyvin, osaat kohtalaisesti, osaat hyväksytysti ja hylätty. 3. luokalla annetaan sanallinen arviointi välitodistuksessa samoilla arvosanoilla kuin toisella luokalla, mutta numeroarviointi lukuvuositodistuksessa. Vuosiluokkien 4–9 väli- ja lukuvuositodistuksissa annetaan numeroarvosanat. (Perusopetusasetus 19 § Perusopetusasetus 10 § 4 mom.)

6.11.2 Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuosi todistukseen merkitään oppilaan opinto ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpy kieli.

Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu, osaamisen arviointi tapahtuu suhteessa hänelle määriteltäviin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia.

Rajattujen oppimäärien sanallinen arviointi toteutetaan Tornion kaupungissa asteikolla:

*Osaat erinomaisesti **

*Osaat hyvin **

*Osaat kohtalaisesti **

*Osaat hyväksytysti **

*Hylätty, tavoitteet saavuttamatta **

Muita sanallisia arviointeja ei kirjoiteta.

Rajattujen oppimäärien päättöarviointi toteutetaan Tornion kaupungissa, kuten luvussa 6.8.2. määrätään.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika

- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita -merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. (Perusopetusasetus 10 § 3 mom.)

Tornion kaupungissa lukuvuoden päätteeksi oppilas saa lukuvuositolistuksen vuosiluokilla 1-8. Vuosiluokan 9 päätteeksi annetaan päättötodistus. Vuosiluokilla 1-2 arviointi ja 3. luokan väliarviointi on lukuvuositolistuksessa sanallista. Kolmannen luokan lukuvuositolistuksesta lähtien arviointi annetaan numeroarviointina.

6.11.3 Välitolistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitolistusten antamisesta. Välitolistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositolistus. Erillinen välitolistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitolistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet

- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Tornion kaupungissa ensimmäisellä luokalla välitodistus korvataan arviointikeskustelulla. Toisella ja kolmannella luokalla välitodistuksen arviointi on sanallinen. Vuosiluokilla 4-9 annetaan välitodistusten arviointi numeerisesti. Väliarviointi annetaan syyslukukauden päätteeksi.

Toiminta-alueittain opiskeleville oppilaille ei anneta väliarviointia. Myös tilanteessa, jossa oppilas on ollut syyslukukaudella estynyt osallistumaan opetukseen, voidaan perustellusti jättää väliarviointi antamatta. Tästä päätöksen tekee koulun rehtori.

6.11.4 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun. (Perusopetusasetus 12 § 1 mom.)

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä

- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita - maininta, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa - suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen. Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisten oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpy kieli.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Rajattujen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden päättöarvioinnissa annetaan hyväksytystä suorituksesta numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio tähtimerkinnällä.

Toiminta-alueittain opiskelevan sanallinen päättöarviointi toteutetaan Tornion kaupungissa asteikolla:

*Osaat erinomaisesti **

*Osaat hyvin **

*Osaat kohtalaisesti **

*Osaat hyväksytysti **

*Hylätty, tavoitteet saavuttamatta **

Muita sanallisia arviointeja ei kirjoiteta.

Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan tai toiminta-alueittain.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen. Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa

järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

(Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §)

Erityiseen tutkintoon Tornion kaupungissa voivat osallistua kotiopetuksessa olevat lapset ja nuoret, joiden oppivelvollisuuden edistymisestä vastaavat heidän huoltajansa tai muu henkilö, joka haluaa osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Mikäli huoltaja haluaa kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen saavan opinnoistaan todistuksen, jossa todetaan kotiopetuksessa suoritettut opinnot ja annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana osaamisen tasosta, on oppivelvollisen osallistuttava perusopetuslain 38 §:n mukaiseen erityiseen tutkintoon. Huoltaja pyytää kirjallisesti kotiopetuksessa olevalle oppilaalle opinnoistaan perusopetuksen todistusta vastaavan todistuksen, jossa todetaan suoritettut opinnot ja annetaan sanallinen tai numeroarvosanat osaamisen tasosta kyseisen vuosiluokan käytännön mukaisesti. Oppilas osallistuu osaamisen arviointiin suorittamalla kokeita sekä erilaisia suullisia ja kirjallisia näyttöjä osaamisestaan oppiaineiden opettajan antaman ohjeen mukaan. Tilaisuus osaamisen näyttämiseen järjestetään lukuvuoden lopussa. Tutkinnossa tutkiva opettaja arvioi osaamisen tason suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain määriteltymiin tavoitteisiin ja arviointiperusteisiin.

6.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritelty arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa - opintoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksenjärjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

6.13.1. Rajattujen oppimäärien arviointi Tornion kaupungissa

Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu, osaamisen arviointi tapahtuu suhteessa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. *Rajattujen oppimäärien sanallinen arviointi toteutetaan Tornion kaupungissa asteikolla:*

*Osaat erinomaisesti **

*Osaat hyvin **

*Osaat kohtalaisesti **

*Osaat hyväksytysti **

*Hylätty, tavoitteet saavuttamatta **

Muita sanallisia arviointeja ei kirjoiteta.

6.13.2 Toiminta-alueittainen arviointi ja todistus Tornion kaupungissa

Myös toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Osaamisen tason määrittelyssä käytetään oppilaalle yksilöllisesti määriteltäviä osaamisen tavoitteita seuraavien toiminta-alueiden alueella: kieli ja kommunikaatio, kognitiivisten taidot, motoriset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja sosiaaliset taidot.

Työskentelyn arviointi ja laaja-alaisen osaamisen arviointi ovat osa kunkin toiminta-alueen arviointia. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa oppilaskohtaisessa tuen tarpeen arviointiin perustuvassa suunnitelmassa asetettuihin konkreettisiin, yksilöllisiin tavoitteisiin. Arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen arviointi on todistuksessa sanallista. Toiminta-alueittain opiskelevan sanallinen toteutetaan Tornion kaupungissa asteikolla:

*Osaat erinomaisesti **

*Osaat hyvin **

*Osaat kohtalaisesti **

*Osaat hyväksytysti **

*Hylätty, tavoitteet saavuttamatta **

Muita sanallisia arviointeja ei kirjoiteta.

Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata todistuksen liitteessä. Todistuksiin merkitään, että opiskelu on tapahtunut toiminta-alueittain.

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointiin perustuvaan suunnitelmaan. Jos oppilas ei pysty itse säätelemään omaa toimintaansa tai hänen toimintakyvyssään on puutteita, on taidon tavoite, harjoittelu ja sen arviointi sijoitettava sopivan toiminta-alueen alle. Kun erityistarpeet on kirjattu, voidaan oppilaan käyttäytymistä arvioida suhteuttaen se oppilaan taitotasoon ja toimintakykyyn. Käyttäytymisen sanallinen arvio annetaan todistuksen liitteenä.

Päätötdodistuksessa käyttäytymistä ei arvioida. Päätötdodistukseen merkitään aina maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja maininta työelämään tutustumisesta, jos se on ollut mahdollista toteuttaa. Päätötdodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päätötdodistukseen.

Tornion kaupungissa toiminta-alueittain opiskeleville ei anneta välitodistusta ja myös päättötodistus on sanallinen (-merkinnällä).*

6.13.3. Maahanmuuttotastaisten oppilaiden arviointi ja todistus

Tornion kaupungissa

Maahanmuuttotastaisten oppilaiden, joiden äidinkieli on suomen tai ruotsin kieltä lukuun ottamatta muu kuin opetuksessa käytettävä kieli, osaamisen arviointi voi olla sanallista päättöarviointia lukuun ottamatta. (Perusopetusasetus 852/1998 10 §) Opetussuunnitelman mukaiset oppisisällöt arvioidaan joko sanallisesti tai numeerisesti. Oppilaan lukuvuositodistuksessa voi siten olla sekä sanallista että numeroarviointia. Sanallinen arviointi viisiportainen arviointiasteikolla osaat erinomaisesti, osaat hyvin, osaat kohtalaisesti, osaat hyväksytysti ja hylätty. Edellä mainittua hybridimallia on mahdollista käyttää 3.luokan lukuvuositodistuksesta alkaen.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan suomen kielen taitotaso, koulunkäyntitausta, koulussa oloaika Suomessa ja oppilaan oma äidinkieli. Osaamisessa arvioidaan aineen hallintaa, ei suomen kieltä. Maahanmuuttotastaisten oppilaan arvioinnissa on tärkeä tehdä yhteistyötä S2-opettajan, oman äidinkielen opettajan ja muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa. Jos oppilas ei pysty saavuttamaan taitotasoaan eri oppiaineissa, kehittymässä olevan suomen kielen vuoksi, on perusteltua käyttää sanallista, kannustavaa, arviointia aina 9. vuosiluokan päättöarviointiin saakka.